چەند وشەیەک بۆ ڕەنگی خۆڵ

نووسینی
ئێدیت هێنری

لم
هەزاران گەردیلەی وورد کە با دەیانبا
چەشنی ئەو ڕۆحانەی بە پەنهانی دامرکانەوە

بێپایانیی مەرزی ڕەنگەکان
نارنجی، زەرد یا سوور
لە خۆڵەمێشی یا سپیواژییەوە بۆ ڕەش
ئینجا سوورێکی گەش
تەقینەوە

تەقینەوەیەکی خوێناوی لە 1 ی شوباتی 2004
مردوو...
دیسان ... زۆر مردن
زۆر بریندار بوون
کێ دەڵێ هاوڕێکانمان لە نێوان ئەواندا نەبوون؟
لەوێ، لە هەولێر ئەو ڕۆژە ڕۆژی جەژن بوو

لەم ڕۆژەوە
ژنێک و پیاوێک
دوو مرۆڤی کورد دوور لەو شارەی کە خۆشیان دەوێ
دوو هاوڕێی دوور لە یەکتر
نەزەند بەگیخانی و دلاوەر قەرەداغی
بۆ ماوەی چەندەها مانگ
لە ئیمەیلێکەوە بۆ ئیمەیلێکی دیکە
لە نێوان سوید و فەڕەنسا/بەریتانیادا
هۆنراوەیەکی درێژیان چنی
ڕۆحی ئەو شارە دووبارە کوژراوە لە ناخیاندا هەڵچوو
بوو بە حەیرانێکی باڵا
حەیرانی ڕەنگی خۆڵ

نەزەند و دلاوەر حەزیان کرد دوو کەسی دیکەش، ژن و پیاوێک، سەدایەکی وێنەئامێز بە شیعرەکەیان ببەخشن. بۆ ئەو مەبەستە، ئەوان هونەرمەندی کورد قەرەنی جەمیل – یان هەڵبژارد کە خەڵکی شاری هەولێرە... لەگەڵ من!
کاتێک نەزەند داوای لێکردم بچمە ناو ئەو حەیرانەوە، ببمە بەشێک لەو هاوارە، خۆم بە شەرەفمەند زانی و زۆر کاری تێکردم. هەر لە خودی خۆمەوە و لە یەکەم سات حەزم دەکرد بڵێم بەڵێ.

داهێنانی بەکۆمەڵ و تێکەڵیی هونەر و لم دوو رەهەندی گرنگی کاری هونەری منن. هەولێریش یەکەم شاری کوردی بوو کە من ناسیم. بەڵام ئایا ئەمانە دەبنە مایەی ئەوەی کە من ببم بە یەکێک لە داهێنەرانی رەنگی خۆڵ، من کە کورد نیم ؟ ئایا من جێگام دەبێتەوە لە تەک ئەو سێ هونەرمەندە سەمیمییە؟ من لە سەر ئەو زەمینە شاخاوییە گەورە نەبووم کە لەم بیست-سی ساڵەی رابردوو زۆر مەینەتی بینیوە، لەسەر ئەو زەمینەی کە سەدای دەفی لێ هەڵدەستێ، کە گەردی لمی لێدەفڕێ.. ئایا من دەتوانم سەدایەکی حەساسی شیاو ببەخشم بەو شیعرە کە لێوانلێوە لە بەتینترین هەست و سۆزی داهێنەرەکانی، لە پەنهانیترین مێژوویان، بە زمانێک کە من تەنها چەند ووشەیەکی لێ تێدەگەم؟

لە پشت وەڵامم بۆ ئەو داواکارییە و هەروەها حەزی خۆم بۆ بەشداریکردن لە لە کارێکی بەکۆمەڵ لەگەڵ چەند هونەرمەندێک لەودیوی ئاسۆکان: نەزەند بەگیخانی کە دەیەها ساڵە دەیناسم و لەسەر ئاستی هونەری و هەروەها ئاستی پرۆفێشنالی و هاوڕێیەتیشدا بەهای زۆرە لەلام، قەرەنی جەمیل کە لە ئەیلولی 2004 و لە هەولێر ناسیم، لەگەڵ دلاوەر قەرەداغی کە لە نیسانی 2005 لە سوید بە دیداری شاد بووم، من پێویستم بەوە بوو هەست بکەم بەوەی کە دەتوانم شتێک بەو بەرهەمە ببەخشم. لە سوید لە ئاووهەوایەکی تێکەڵ بە مۆسیقای کوردی و سەما و دەنگی پێکەنین و گفتوگۆی گەرم، گوێم لە دلاوەر و نەزەند گرت پێکەوە شیعرەکەیان خوێندەوە.

پێشتر نەزەند بە کورتی و بە چەند دێرێک ناوەڕۆکی شیعرەکەی بەم جۆرە بۆ وەسف کردبووم...«لە کێشانی وێنەکان بیر لە دایکم بکەرەوە، لە ئەنفال، لە هەڵەبجە، لە پانتایی تراژیدیا، مەرگ، تەنهایی، وێرانبوون. بەڵام هەروەکو وتم، لە سەرانسەری شیعرەکە ئەتمۆسفیرێکی رۆحیی هەیە کە بەند نیە بە ئایینێکی تایبەتیەوە. ئەو رۆحانییەتە سۆفیگەرییە لە کۆتاییدا دەبێتە مایەی رزگاربوون. لە سەرانسەری شیعرەکەدا فیگەرێکی سۆفیی هەیە کە ناوی دووبارە دەبێتەوە وەکو سیمبۆلی رزگاربوون، سیمبۆلی هیوا و هەروەها سیمبۆلی ئازار... بەڵێ ئازار حزووری زۆرە لە شیعرەکە، بەڵام تەنها ئازاری خوێناوی نا ...»

به بێ ئەوەی بزانم شیعرەکە بیخوێنمەوە و بە ئاشنایەتیم لەگەڵ چەند وشەیەکی کەم، سەیریم کرد و لێی رامام، بە رێنووسێکی جوان و ئەلفوبێی عەرەبی (بەڵام جیاواز) داڕێژرا بوو، بەمجۆرە ئاڵودەی بووم. بە بێ ئەوەی لە زمانەکە بگەم، لە راستیدا من زۆر کەم لە کوردی دەگەم، بۆیە گوێم لە رەنگی خۆڵ گرت. مۆسیقاکەی زۆر بەگوڕ لە ناخمدا دەنگی دەدایەوە. چێژم لە مۆسیقاکەی وەرگرت و ناوەڕۆکەکەیم لە خەیاڵدا وێنە کرد. دواتر هاوڕێی کوردم «شکور بایز» شیعرەکەی وەرگێڕایە سەر زمانی فەڕەنسی.

(دەمێکی تر مۆسیقا دەبیستم)، ئەمە ناونیشانی یەکێ لە نمایشەکانی من و بێرتراند فۆلی – یە. لەو نمایشەدا من بە لم وێنەی ئەو چیرۆکانە دەکێشم کە پەیوەستن بە مردن، بە پەیوەندیی نێوان مردوو و زیندوو...

من کورد نیم، بەڵام لە راستیدا ئەو مەسافەیەی من لەگەڵ خاکی کورد و هەروەها ئەزموونی تایبەتی خۆم کە هەندێ جار نزیک و هەندێ جاریش دوور بووە، توانام پێدەبەخشن لەوەی کە شتێک بخەمە سەر ئەو بەرهەمە. پێموابوو ئەوانیش درکیان بەو مەودایە کردبوو کە من دەمتوانی پێشنیاری بکەم.... بۆیە بە هەموو تەوازوع و شانازییەکەوە، من دەنگی خۆم تێکەڵ بە دەنگی نەزەند و دلاوەر و قەرەنی دەکەم.

ماوەی دە ساڵە من پەیوەندیم لەگەڵ کوردستان هەیە. لەگەڵ هونەرمەندانی کورد زۆر چالاکیمان نوندووە، لە سەرووی هەموویانەوە دامەزراندنی رێکخراوی باڵندەباران. ژمارەیەکی زۆر لە هاوڕێکانم کوردن یا دۆستایەتیی زۆریان لەگەل ئەو بەشەی جیهان هەیە کە ناوی کوردستانە. من لە ئەیلولی 2004 دا بۆ یەکەم جار سەردانی هەولێرم کرد (لە ساڵی 1997 هەوڵم دا بێم بۆ کوردستان، بەڵام نەمتوانی سنور ببڕم!). هیوادارم بتوانم گەشتی دیکەی کوردستان بکەم و بەردەوام بم لە ئاڵوگۆڕیی هونەریی وەکو ئەوەی ئێستا دەیکەم. لە سەر ئاستێکی فراوانتر، هیوادارم هاوکاریی لەگەڵ مۆزەخانەی هونەریی هاوچەرخی سلێمانی (کە رێکخراوەکەی من بناغەی بۆ داناوە) هەروەها لەگەڵ مۆزەخانەی هەولێردا بکەم.

سوپاس بۆ نەزەند و دلاوەر و قەرەنی کە وایان لێکردم بەشداری لەو داهێنانەدا بکەم.

ئێدیت هێنری
لیل/ فەڕەنسا
تەمموزی 2005